TA’LIMNING KELAJAK HAYOTDAGI AHAMIYATI

Sitora Tojiddinova

Annotasiya: Ushbu maqolada ta’limning kelajakdagi ahamiyati , yoshlar hayotidagi o’rni hamda ta’lim sohasida ro’y berayotgan yangi o’zgarishlar haqida so’z boradi

Kalit so’zlar: Yangi O’zbekiston , Uchinchi Renessans davri, ta’lim , kelajak avlod , STEAM texnalogiyasi

Аннотация: В данной статье говорится о роли образования в жизни молодежи, его значении для будущего молодежи, а также о новостях в сфере образования.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, Третье Возрождение, образование, будущее поколение, STEAM-технологии

Abstract: This article talks about the role of education in the lives of young people, its importance in the future of young people, and the news in the field of education.

Key words: New Uzbekistan, Third Renaissance, youth future, STEAM technology

Ta'limning asosan uch turi mavjud; rasmiy, norasmiy va norasmiy ta'lim. Rasmiy ta'lim maktablar, kollejlar yoki universitetlarda olinadi. Bola bolalar bog'chasiga qabul qilinadi va asta-sekin o'rta, oliy o'rta va universitetni o'tadi va hayotida rasmiy ta'lim oladi. Rasmiy ta'lim muayyan o'quv dasturiga amal qiladi va u muayyan qoidalar va qoidalar to'plamiga ega. Norasmiy ta'lim hayotimiz davomida olinishi mumkin. U hech qanday maxsus dastur yoki vaqt jadvaliga amal qilmaydi. Masalan, ota-onamiz bizga ovqat pishirishni, velosiped haydashni o'rgatadi. Biz biron bir muassasa norasmiy ta'lim olishini xohlamaymiz. Hayotimiz davom etar ekan, biz norasmiy ta'lim olamiz. maktab tizimidan tashqarida yuzaga keladigan ta'lim turi. Norasmiy ta'lim ko'pincha jamoat ta'limi, kattalar ta'limi, uzluksiz ta'lim va ikkinchi imkoniyat ta'limi kabi atamalar bilan almashtiriladi Ta'limning yana bir turi norasmiy ta'limdir. Norasmiy ta'lim - bu rasmiy Yurtimiz mustaqilikka erishgandan so‘ng xalqimiz tinch va osoyishta hayot kechirmoqda. Albatta

bu ne’matga qancha shukr qilsak arziydi. Chunki ta’lim tarbiya - ong mahsuli, lekin ayni vaqtda ong darajasi va uning rivojini xam belgilaydigan omildir. Binobarin, ta’lim-tarbiya tizimini o‘zgartirmasdan turib ongni o‘zgartirib bo‘lmaydi. Ongni, tafakkurni o‘zgartirmasdan turib esa biz ko‘zlagan oliy maqsad ozod va obod jamiyatni barpo etib bo‘lmaydi. Tarbiya — shaxsda muayyan jismoniy, ruhiy, axloqiy, ma’naviy sifatlarni shakllantirishga qaratilgan amaliy pedagogik jarayon; insonning jamiyatda yashashi uchun zarur bo‘lgan xususiyatlarga ega bo‘lishini ta’minlash yo‘lida ko‘riladigan chora tadbirlar yig‘indisi.Tarbiya insonning insonligini ta’minlaydigan eng qadimiy va abadiy qadriyatdir. Tarbiyasiz alohida odam ham, kishilik jamiyati ham mavjud bo‘la olmaydi. Chunki odam va jamiyatning mavjudligini ta’minlaydigan qadriyatlar Tarbiya tufayligina bir avloddan boshqasiga o‘tadi. Ma’lumki, so‘nggi yillarda globallashuv turli tuman qarashlar asosida, deyarli barcha ijtimoiy hodisalar bilan bog‘liq ravishda talqin etilayotgan muammolardan biriga aylandi. Hozirgi kunda globallashuv jarayoni yangi-yangi hudud va mintaqalarni, inson faoliyatining barcha sohalarini o‘z domiga tortayotganining guvohi bo‘lmoqdamiz. Ayniqsa, ba’zi nosog‘lom kuchlar, mafkuraviy va ma’naviy sohada o‘z g‘oya hamda mafkuralarini singdirish, ta’sir doiralarini kengaytirish maqsadida, o‘z manfaatlarini ko‘zlab, globallashuv jarayonidan kengroq foydalanishga intilmoqdalar. Ta'lim bizni muvaffaqiyatga olib keladigan muhim bezakdir. Umuman olganda, ta'lim atamasi, ayniqsa maktab yoki kollejda tizimli ko'rsatmalar olish yoki berish jarayonini anglatadi. Professor Herman X. Xornning fikricha, «ta'lim ko'p yillik moslashish jarayonidir». Bizning hayotimizda ta'limning ahamiyati juda katta. Ta'limsiz hayot muvaffaqiyatga erishib bo'lmaydi. Zamonaviy dunyoda muvaffaqiyatga erishganlarning barchasi yaxshi ma'lumotga ega. Ta'limning asosan uch turi mavjud; rasmiy, norasmiy va norasmiy ta'lim. Rasmiy ta'lim maktablar, kollejlar yoki universitetlarda olinadi. Bola bolalar bog'chasiga qabul qilinadi va asta-sekin o'rta, oliy o'rta va universitetni o'tadi va hayotida rasmiy ta'lim oladi. Rasmiy ta'lim muayyan o'quv dasturiga amal qiladi va u muayyan qoidalar va qoidalar to'plamiga ega.

Norasmiy ta'lim hayotimiz davomida olinishi mumkin. U hech qanday maxsus dastur yoki vaqt jadvaliga amal qilmaydi. Masalan, ota-onamiz bizga ovqat pishirishni, velosiped haydashni o'rgatadi. Biz biron bir muassasa norasmiy ta'lim olishini xohlamaymiz. Hayotimiz davom etar ekan, biz norasmiy ta'lim olamiz. maktab tizimidan tashqarida yuzaga keladigan ta'lim turi. Norasmiy ta'lim ko'pincha jamoat ta'limi, kattalar ta'limi, uzluksiz ta'lim va ikkinchi imkoniyat ta'limi kabi atamalar bilan almashtiriladi.Talim jarayonini – bilim berish, malaka va koʻnikmalar hosil qilish jarayoni, kishini hayotga va mehnatga tayyorlashning asosiy vositasi. Ta’lim jarayonida ma’lumot olinadi va tarbiya amalga oshiriladi. Ta’lim tor ma’noda oʻqitish tushunchasini anglatadi. Lekin u faqat turli tipdagi oʻquv yurtlarida oʻqitish emas, oila, ishlab chiqarish. va boshqa sohalarda ma’lumot berish jarayonini ham bildiradi. Ta’limning mazmuni va mohiyati jamiyatning moddiy va madaniy taraqqiyoti darajasi bilan belgilanadi. Ijtimoiy munosabatlar, umumiy ma’lumotga boʻlgan ehtiyoj, kishilarning kasbiy tayyorgarligiga, ta’lim haqidagi pedagogik gʻoyalarga qarab kishilik jamiyati taraqqiyotining turli bosqichlarida Ta’limning mohiyati, metodi, tashkiliy shakllari oʻzgarib borgan (qarang pedagogika). Ta’lim mohiyat-e’tibori bilan dars berish jarayonini, ya’ni pedagog (oʻqituvchi) faoliyatini, umuman oʻquvchining bilish, oʻrganish faoliyatiga rahbarlik qilishni hamda uqish jarayonini, ya’ni oʻquvchi faoliyatini bildiradi. Ta’lim jarayoni ta’lim beruvchi – oʻqituvchi va ta’lim olayotgan oʻquvchilar faoliyatining yigʻindisidan iborat. Ta’lim va tarbiya jarayonida shaxsning sifatlari, dunyoqarashi, qobiliyati oʻsadi. Ta’lim avlodlar oʻrtasidagi ma’naviy vorislikni ta’minlaydi: kishilarning ijtimoiy-tarixiy tajribalari yosh avlodga ta’lim orqali oʻtadi. Ta’lim jamiyat qurilishining muhim muammolarini hal qilish – jamiyatning moddiy-texnika bazasini yaratish, ijtimoiy munosabatlarni tarkib toptirish, yangi kishini tarbiyalashga yordam beradi. Ta’lim oʻquvchining bilish qobiliyatini oʻstiruvchi asosiy omildir. Oʻquvchilar qobiliyatini oʻstirishga qaratilgan tizimlar muayyan didaktik qoidalar tarzida namoyon boʻladi. Didaktik tamoyillarda ta’limning mazmuni va jarayonlariga qoʻyilgan talablar belgilanadi (qarang didaktika). Ta’limning maqsadi va vazifalari ijtimoiy tuzum,

shuningdek muayyan oʻquv yurtlari funksiyasiga muvofiq tarixan oʻzgarib boradi. Oʻzbekiston Respublikasining 1997-yil 29-avgustda qabul qilingan „Ta'lim toʻgʻrisida“gi qonuni va Kadrlar tayyorlash milliy dasturi ta'lim tizimining barcha yoʻnalishlarini takomillashtirish va rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar ochib berdi. 1996-yildan boshlab lotin imlosiga asoslangan yangi oʻzbek alifbosi joriy etildi va shu yildan boshlab yangi yozuv asosida dasturlar, qoʻllanmalar va darsliklar yaratishga kirishildi, oʻqituvchilar lotin imlosi asosidagi yangi o'zbek alifbosi boʻyicha qayta tayyorlash kurslaridan oʻtkazildi. Xalq ta'limi boʻlimlari qoshida bolalarni maktab ta'limiga tayyorgarligini belgilaydigan „Tashhis markazlari“ tashkil etildi. Oʻquvchilarning bilim va koʻnikmalarini reyting asosida nazorat qilish, maktab bitiruvchilarini yakuniy attestatsiyasini kompyuter yordamida test orqali amalga oshirish, Ta'lim amaliyotini diagnostik taxdil etish, Ta'lim muassasalarida marketing tizimidan foydalanish kabi qator pedagogik yangiliklar joriy etildi). Ta'lim mazmuni uning maqsadiga muvofiq, ijtimoiy shartsharoit, fan va texnika, san'at holati va shu kabini hisobga olgan holda belgilanadi. Kasb-hunar kollejlari, oʻrta maxsus va oliy oʻquv yurtlaridagi Ta'limning mazmuniga umumiy ma'lumotdan tashqari muayyan kasb va mutaxassislik uchun zarur boʻlgan maxsus bilim, malaka va koʻnikmalar ham kiradi. Ta'lim mazmuni oʻquv reja va dasturlari, darslik va boshqalarda yoritiladi. Ta'limda qoʻyilgan maqsadga erishish uchun turli metod, vosita, tashkiliy tizim va shakllar (ma'ruza, suhbat, tajribalar oʻtkazish, koʻrgazmali qurollarni qoʻllash, kuzatish, mashq va shu kabi)dan foydalaniladi. Oʻquv jarayonida texnik vositalar (kino, televideniye, radio, kompyuter, EHM va boshqalar)ni keng qoʻllash ta'lim metodini ishlab chiqishga katta ta'sir koʻrsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.Atayeva, sanayeva, Rasulova ,”Umumiy pedagogika” Toshkent 2012

2.Sodiqova.”Umumiy pedagogika” Toshkent 2014

3. N .N . AZIZX O ' JAYEVA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA PEDAGOGIK MAHORAT

4. N.X. Avliyakulov, N.N. Musaeva PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA «Tafakkur Boʻstoni>> Tashkent – 2012

5.Internet manbalari